

O ddisgrifiad i ddadansoddiad i werthusiad (enghreifftiau)

Gadewch i ni ddechrau drwy ddiffinio'r termau uchod.

Disgrifiad = "Mae cwestiwn sy'n gofyn i chi ddisgrifio rhywbeth yn disgwyl i chi ddweud sut a pham mae rhywbeth yn digwydd. Efallai fod gofyn i chi roi disgrifiad manwl ohono hefyd."

Ffynhonnell: <https://www.bangor.ac.uk/studyskills/study-guides/essay-terms.php.cy>

Mae hyn yn golygu nad oes trafodaeth, fel y cyfryw, yn digwydd yma.

Dadansoddiad = "Mae 'dadansoddi' rhywbeth yn golygu ei rannu'n ddarnau. Edrychwch ar bob rhan yn fanwl gan ddisgrifio'r dadleuon a'r dystiolaeth o blaid ac yn erbyn pob un. Rhowch sylw hefyd i'r berthynas rhwng y gwahanol rannau."

Ffynhonnell: <https://www.bangor.ac.uk/studyskills/study-guides/essay-terms.php.cy>

Mae modd ystyried y weithred o ddadansoddi fel math ar gymharu. Hefyd, mae angen nodi'r berthynas rhwng naill ai'r wybodaeth a gyflwynwyd gennych neu'r ffynonellau rydych chi'n dewis eu cynnwys yn eich trafodaeth. Mae nodi'r tebygrwydd rhwng dau neu fwy elfen yr un mor bwysig â nodi'r gwahaniaethau rhyngddynt.

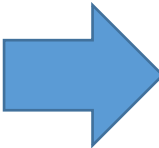
Gwerthusiad = "Meddyliwch am y term 'gwerthuso' fel mater o bwysio a mesur rhywbeth. Bydd llawer o gwestiynau traethodau'n gofyn i chi 'werthuso'n feirniadol' hefyd. Mae gwneud hyn yn golygu esbonio i ba raddau mae gosodiad neu ddarganfyddiad mewn darn o waith ymchwil yn wir, ac esbonio i ba raddau rydych chi'n cytuno â'r gosodiad neu'r darganfyddiad. Edrychwch ar amryw o wahanol ffynonellau er mwyn casglu tystiolaeth sy'n ategu dadl, a thystiolaeth sy'n gwrth-ddweud y ddadl. Ffurfiwch eich casgliad terfynol eich hun, gan seilio'ch penderfyniad ar y ffactorau rydych chi'n eu gweld fel y rhai pwysicaf. Cofiwch gyfiawnhau eich dewis."

Ffynhonnell: <https://www.bangor.ac.uk/studyskills/study-guides/essay-terms.php.cy>

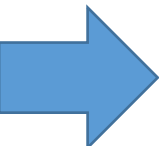
Dyma pryd rydych chi'n dehongli ac yn gweddnewid y wybodaeth a gyflwynwyd gennych i'ch dibenion eich hun, er enghraifft:

- er mwyn datrys rhan o'r broblem, neu fynd i'r afael â'r mater sy'n deillio o'ch cwestiwn ymchwil
- er mwyn cyfeirio yn ôl at amcanion a phwrpas y bennod neu'r adran benodol honno sydd wedi'u hamlinellu gennych eisoes yn eich rhagarweiniad
- er mwyn crynhoi a gwneud synnwyr o ran o'r drafodaeth sydd ynghlwm â'ch pennod neu'ch adran

Dyma amlinelliad sy'n cyd-fynd â'r termau uchod. Fel y gwelwch, mae'n dechrau drwy ofyn y cwestiynau sy'n deillio o 'ddisgrifio' ac yn ymhelaethu er mwyn cynnig 'dadansoddiad':

Disgrifiad		O ddisgrifiad i ddadansoddiad		
Beth yw hwn?	Llestr bridd fach â dolen.		Beth oedd ei bwrpas?	Gallai fod wedi cynnwys hylif.
Ymhle?	Ar safle Fila Rhufeinig (ai'r gegin neu'r ystafell fyw oedd hwn?).		Sut fyddai'n gweithio?	Siâp y fowlen yn dal hylif ac yn atal unrhyw beth rhag arllwys ohono.
Pryd?	Y cyfnod Rhufeinig – oddeutu 300 OC?		Pam y maint a'r siâp penodol hwn?	Hawdd yfed ohono.
Pwy ai ddefnyddiodd?	Tŷ mawr – efallai teulu cefnog?		Pam fod ganddo ddolen?	Gellir ei afael a'i gario.

A dyma barhad o hynny, sy'n ein cymryd ymhellach, o ddadansoddiad i werthusiad:

Dadansoddiad		O ddadansoddiad i werthusiad		
Sut cafodd ei wneud?	Y cylchoedd yn profi y cafodd ei wneud ar olwyn.		Beth nesa'?	Angen cymharu'r dyluniad a'r addurniad gyda gwrthrychau tebyg er mwyn gwirio ei oedran.
Sut cafodd ei addurno?	Wedi'i loywi (ei sgleinio) gyda llinellau tonnog nodweddiadol o'r cyfnod Rhufeinig?		Beth felly?	Digwyddiad prin canfod llestr sy'n gyfan – darganfyddiad hynod arwyddocaol a gwerthfawr.
Pam ei fod yma?	Y gegin neu'r ystafell fyw?			
Pam ei fod yn gyfan?	Wedi'i gadw mewn pridd meddal. Gwydn.			

Isod ceir dwy enghraifft a godwyd o *Gwerddon*, ac un enghraifft Saesneg (fydd o bosib o gymorth ar gyfer eich gwaith darllen). Maent yn dangos sut mae strwythur cadarn o fewn paragraff, sy'n adeiladu fesul brawddeg yn ffordd effeithiol o gynnig dadansoddiad a gwerthusiad.

Enghraifft 1:

Cyflwyno'r pwnn/paragraff.

Dadansoddiad, neu drafodaeth, sy'n creu cysylltiadau (nodi'r berthynas) rhwng ffynonellau a syniadau.

Gwerthusiad o'r drafodaeth, i gynnig eich dehongliad chi.

Daeth yr Ail Ryfel Byd â newid arwyddocaol wrth i Lywodraeth Prydain sefydlu cannoedd o feithrinfeydd dydd i fabanod a phlant ifanc er mwyn rhyddhau gwagedd i weithio yn y ffatrioedd ac i ymgymryd â gwaith y dynion a oedd wedi ymuno â'r lluoedd arfog. Ar ddiwedd y rhyfel pan ddychwelodd y dynion adref, ac angen gwaith arnynt, caewyd y meithrinfeydd ac aeth y gwagedd yn ôl at eu dyletswyddau domestig traddodiadol. Tua'r un cyfnod, cyhoeddodd Bowlby (1907–1990) ei waith dylanwadol ar arwyddocâd sefydlu ymlyniad cynnar a chadarn rhwng mam a'i phlentyn, gan honni y gallai methiant i hybu'r ymlyniad cynnar hwn arwain at anawsterau iechyd meddwl ac ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ddiweddarach. Heriwyd damcaniaeth amddifadedd mamol (*maternal deprivation*) Bowlby dros y blynyddoedd gan Ainsworth (1969, 1970) ac eraill am ei bod yn gorddibynnu ar arferion meithrin, yn gorbwysleisio ymddygiad y fam ac yn anwybyddu mathau eraill o ymlyniad yn ddiweddarach mewn bywyd (Rutter 1972, Cassidy a Shaver 2008). Awgryma Thomas (2005), nid yn orsinigaidd, bod cyswllt rhwng damcaniaethau Bowlby a pholisi economaidd y Llywodraeth i gael dynion yn ôl i weithio a chadw mamau yn y tŷ. Er i Bowlby addasu ei syniadau dros y blynyddoedd, erys rhai gwirioneddau pwysig yn y ddamcaniaeth wreiddiol, sef bod profiadau cynnar plant bach yn dylanwadu ar eu datblygiad.

Ffynhonnell: [Siân Wyn Siencyn, 'Darpariaeth Gymraeg i blant ifanc: hanes a heriau datblygiad addysg feithrin yng Nghymru', *Gwerddon*, 26, Mawrth 2018, 7–38](#)

Enghraifft 2:

Nodi sut mae Bowers a Swanson yn perthyn i'r ffynonellau blaenorol a gyfeiriwyd atynt.

Gwerthuso i grynhoi'r drafodaeth hyd yma.

Cynnwys rhagor er mwyn ymhelaethu ar y drafodaeth.

Cloi drwy grynhoi pwyntiau a gwerthuso, yn seiliedig ar y drafodaeth flaenorol.

Yn benodol, mae'r dasg EAC yn rhagfynegydd annibynnol o'r sgiliau mynegiant, effeithlonrwydd a chyflymder wrth ddarllen testun (Young a Bowers, 1995) yn ogystal â'r gallu i ddarllen yn rhugl yn ddiweddarach mewn bywyd (Manis, Doi, a Badha, 2000; Wolf a Obregón, 1992). Mae perfformiad ar y dasg hefyd yn rhagfynegydd annibynnol o ddatblygiad sgiliau darllen (Parilla, Kirby, a McQuarrie, 2004). Dangosodd Bowers a Swanson (1991) ymhellach fod fersiynau parhaus o'r dasg EAC – lle cyflwynir yr holl eitemau ar unwaith mewn fformat grid – yn rhagfynegyddion gwell o ruglder na fformatau lle cyflwynir eitemau'n unigol. Mae'r canfyddiadau hyn yn awgrymu bod prosesau ar wahân i adalw seinyddol yn dylanwadu ar berfformiad cyflymder enwi fel mesur o gyflymder darllen. Dadleuodd Wolf a Bowers (1999) fod y dasg EAC yn rhagfynegydd dibynadwy o lithrigrwydd darllen, sydd i raddau helaeth yn annibynnol oddi wrth alluoedd ffonolegol. Gyda hyn mewn golwg, mae adalw ffonolegol yn elfen hanfodol o'r broses enwi ond dylanwadir perfformiad ar y dasg EAC gan nifer fawr o brosesau ychwanegol, gan gynnwys rhoi sylw i'r eitem ysgrifenedig (llythyren); prosesau gweledol, bi-hemisfferig, sy'n gyfrifol am ganfod nodweddion gweladwy'r eitem; y modd y cyfateba'r nodweddion hyn â phatrymau amgodio orthograffeg y llythyren, wedi eu storio yn y cof; yna, integreiddio'r wybodaeth weledol i wybodaeth ffonolegol ac actifadu'r prosesau echddygol sy'n arwain at ynganu enw'r llythyren.

Ffynhonnell: [Manon Jones, 'Seiliau seicolegol darllen yn rhugl: adolygiad', *Gwerddon*, 18, Medi 2014, 41–54](#)

Enghraifft 3:

Cyflwyno'r pwnc/paragraff.

Social workers who are required to assess and analyse children's identities thus have a broad theoretical basis on which they might draw their understandings of identities. The guidance accompanying the *Assessment Framework* advises practitioners that assessments of children's identities may include the following:

Identity: Concerns the child's growing sense of self as a separate and valued person. Includes the child's view of self and abilities, self image and self esteem, and having a positive sense of individuality. Race, religion, age, gender, sexuality and disability may all contribute to this. Feelings of belonging and acceptance by family, peer group and wider society, including other cultural groups (National Assembly for Wales, 2001a, p. 19).

Dilyniant fesul brawddeg i gynnal llif y drafodaeth ac i nodi cysylltiadau rhwng y dadleuon a gyflwynwyd, yn hytrach na chyflwyno gwybodaeth a ffynonellau yn unig (e.e. Dywed X... Honna Y... ayyb, heb gyfleu os yw'r naill neu'r llall yn cynnig gwybodaeth debyg neu i'r gwrthwyneb i'r llall).

Gwerthusiad yma ac acw (sef rhannau o'r frawddeg nad ydynt yn cynnwys cyfeirnodau) er mwyn i'r darlennydd glywed 'llais'/dehongliad yr awdur.

The guidance provides a broad definition of what might be defined as identity in the assessment context, and arguably incorporates many of the theoretical strands outlined above, including the influence of primary care-giving relationships, wider social relations, material and biological categories and culture. Previous studies of the assessment of children have suggested, however, that social workers have tended to draw on a fairly narrow interpretation of theory when representing children's needs in assessment reports, and provided rather brief and formulaic descriptions of children in which children's own interpretations of their situation have rarely been reported (Kähkönen, 1999; Holland, 2001). Recent evidence suggests that disabled children may be even less likely to be involved in the process (Shaw *et al.*, 2009). Indeed, even where practitioners have had specialist training in child participation, the involvement of children has only been partially successful (Vis and Thomas, 2009). It has been suggested that practitioners' ability to provide reflective and contingent accounts of family situations in verbal, informal practice settings is constrained through the reporting process into 'scientific' rational accounts in which the messy and uncertain aspects of family life are somewhat hidden (Holland, 2004; Parton, 1998). Nonetheless, there have tended to be livelier and fuller descriptions of parents in assessment reports (Holland, 2004), suggesting perhaps that it is not just the reporting process, but also a view of children and childhood that leads to brief and formulaic descriptions of children. It is increasingly acknowledged that 'childhood' is a contested concept, not a fixed category. It is recognised that dominant discourses of childhood such as innocent and vulnerable or (some) children as evil and out of control (James *et al.*, 1998) can serve to constrain our understandings of children's experiences. Additionally, societal expectations of children from particular socio-economic and cultural backgrounds, and societal expectations of gender roles, will affect how people respond to children and how children develop, enact and experience their identities. Perhaps reflecting this, the *Assessment Framework*, unlike previous guidance, provides specific instructions to seek and include the views of children and young people in assessment reports. This, alongside an increased sociological understanding of children's agency and a policy emphasis on promoting children's voices in society in the past two decades (Thomas, 2007), might lead to an expectation that contemporary assessment reports would include a focus on the child and on the child's view of their own situation. However, findings from this small study in one location suggest that it can still be difficult to gain a sense of the child who is the subject of the assessment, or of their views, from the report itself.